

רבי יוחנן אמר לרבי שמלאי: אין שונים (/ נידונים) לא ללודים ולא לנהרדעים. לפירוש אחד ברש"י, אמר לו כן כדי לדחותו. ולפירוש אחר אמת הוא, לפי שאינם מיוחסים.

דפים סב – סג

ק"ח. השוחט את הפסח במחשבות דלהלן – מה דינו?

- א. שחט למולים ולערלים והקדים בדבריו מולים לערלים או ערלים למולים?
 - ב. גמר בלבו למולים ולערלים והוציא בפיו אחד מהם ולא הספיק לומר האחר עד שנגמרה השחיטה?
 - ג. אמר בסימן ראשון למולים וסימן שני אף לערלים, או להפך.
- א. לדעת אחרים, דהיינו רבי מאיר האומר 'תפוס לשון ראשון', הקדים מולים לערלים – כשר. ערלים למולים – פסול. וזהו רק לדברי רבא (וריש לקיש בחולין כט) שאינה לשחיטה אלא לבסוף, הלכך יש לתפוס האמירה הראשונה, אבל לדעת רבה ואב"י (וי"א שגם רבא חזר וקיבל דעה זו. עתוס' רשב"א) שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, הלא יש מקום לשתי המחשבות לחול הלכך כשר כדין 'לאוכליו ושלא לאוכליו' (עפ"י תוס').
- א. יש אומרים שאם מפגלים בחצי מתיר – פסול (הר" יוסף, מובא בתוס' רשב"א).
 - ב. ממשנתנו מבואר שאין חילוק אם הקדים ערלים או מולים, ובכל אופן כשר. וכן הלכה (עפ"י לקוטי הלכות).

ב. גמר בלבו למולים ולערלים והוציא בפיו 'לערלים' ולא הספיק לומר 'למולים' עד שנגמרה השחיטה; רבה רצה לפרש שבשאלה זו נחלקו רבי מאיר וחכמים, האם צריך 'פיו ולבו שוים' כדי לפסול והרי לא היה לבו שווה לפיו, אם לאו. ודחו ואמרו שגם רבי מאיר מצריך פיו ולבו שוים הלכך כשר, שהרי היה בלבו לומר גם למולים ומקצת ערלה לא פסלה.

- ג. אמר סימן ראשון למולים וסימן שני אף לערלים – כשר לדברי הכל שהרי מקצת ערלה לא פסלה. סימן ראשון לערלים וסימן שני אף למולים; לרבי מאיר שאמר מפגלים בחצי מתיר – פסול, שהרי סימן ראשון נשחט כולו לערלים. ולחכמים אין מפגלים בחצי מתיר וכשר.
- א. כתבו בתוס': אף אם אמר סימן ראשון למולים ובשני אמר 'לערלים' בסתם – כאילו אמר 'אף לערלים' וכשר.
- אמר סימן ראשון למולים וסימן שני רק לערלים, או להפך – באנו למחלוקת רבי מאיר וחכמים האם מפגלים בחצי מתיר אם לאו (תוס').
- ב. דוקא במפרש סימן שלם, ראשון או שני, אבל בסתם או אף במפרש חצי סימן – לא אמר רבי מאיר 'מפגלים בחצי מתיר' (תוס'). ויש שנראה מדבריו שגם בסתם אומרים 'מפגלים בחצי מתיר' (ע' בתוס' רשב"א בשם הר" יוסף).

דפים סג – סד

- ק"ט. א. אלו קרבנות כלולים באזהרת לא תשחט על חמץ דם זבחי? ובאיזה זמן עוברים עליה?
- ב. מי הם המצווים באזהרה זו ובאלו אופנים?

א. לתנא קמא, השוחט את הפסח על החמץ עובר ב'לא תעשה'. רבי יהודה מוסיף אף תמיד (של בין הערבים, הקרב בערב הפסח. רש"י. זבחי – המיוחד לי, זה התמיד). רבי שמעון אומר: בזמן הקרבת הפסח אין עוברים אלא עליו ואילו בתוך המועד עוברים בכל הזבחים שנשחטו על החמץ (זבחי זבחי – פעמיים. חילקם הכתוב לומר שבזמן שחייב על 'זבח' אינו חייב על 'זבחי', ולהפך). ואין חילוק בין קרבן בהמה לקרבן העוף, אבל מנחות לא.

א. הלכה כתנא קמא שאינו עובר אלא על הפסח ובזמנו (עפ"י רמב"ם; לקוטי הלכות).
ב. יש סוברים שלפי שיטת תנאים אחת עוברים ב'לאו' זה על כל הקרבנות בזמן שחיתת הפסח (ע' במאירי. ולא נמצאת בגמרא דעה כזו במפורש, אך יתכן שלמד כן מקושיית הגמרא אודות מליקה, ומשמע שבשחיטה ודאי חייב אף בשאר קרבנות. עפ"י 'משאת המלך'. ואם שחט אחר הצות וקודם תמיד של בין הערבים – נראה שתלוי הדבר במח' התוס' ותוס'–ישנים ביומא לג. שם).

עוד סובר רבי שמעון, שכל מקום שהשחיטה פסולה אין עובר עליו, לפיכך הפסח בזמנו שנשחט שלא לשמו, או חטאת במועד שלא לשמה, או קרבן פסח במועד שנשחט לשם פסח או כסתם [אם נקוט שפסח בשאר ימות השנה צריך עקירה, או לכולי עלמא – כאשר הוא מיועד להקרבה בפסח שני] – בכל אלו פטור, לפי שהקרבת פסול.

א. מרש"י משמע שלא פטר רבי שמעון בשחיטה פסולה אלא לפי שיטתו ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, אבל לפי חכמים – חייב. ויש אומרים שגם חכמים מודים בדבר כי קרבן פסול אינו בכלל זבחי.

ב. כאשר בשעת הזריקה היה הקרבן פסול, נסתפק במשנה למלך האם הזורק עובר עליו. ובשער המלך מחלק בין זריקה פסולה ובין זורק בקרבן פסול. ויש שאינם מחלקים בכך ופוטרים בשניהם.

השוחט על החמץ – לוקה (עפ"י רש"י, רמב"ם ק"פ א,ה סנהדרין יט,ד. וע' בשפת אמת). ואף על פי שעבר ב'לאו' – הקרבן כשר ועלה לחובת בעליו (תוס' על פי התוספתא. וכן הוא פסק הלכה באין חולק. מנחת חינוך פט,י. ורעק"א הסתפק באופן שהשוחט לא היה אחד מבני חבורה ושחט על החמץ במויד, שמה היות ואין שליח לדבר עבירה בטלה השליחות ונמצא שנשחט הפסח בלא שליחות מנויו).

ב. אחד השוחט על החמץ ואחד הזורק (דם זבחי) [ואחד המולק ואחד המזה – לרבי שמעון המחייב על שאר זבחים במועד] – חייב.

המקטיר על החמץ (שנמצא אצלו בשעת הקטרה. רש"י) – נחלקו בדבר שתי הברייתות אם עובר אם לאו (האם מקישים לענין זה לא ילין חלב חגי ללא תשחט על חמץ דם זבחי). ורב פפא נקט שעובר.

א. המקבל והמוליך – ודאי אינם עוברים, לפי שאינם בבל ילין (לקוטי הלכות ועוד. וכן איתא בירושלמי). והמאירי נקט שכולם עוברים.

ב. יש מי שכתב בפירוש דברי הירושלמי, ששפיכת שיריים על החמץ כלולה גם היא באיסור זה (ע' אור שמח ק"פ א. ובשו"ת שבט הלוי (ח"א סוס"י קג) תמה על כך).

בין שהא החמץ שייך לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה – עוברים עליו (לא תשחט על חמץ – אין כתוב 'חמצן'). רבי אמי; ריש לקיש. וכן שנו בברייתא).

רש"י כתב שאם יש לאחד מהם – כולם עוברים (וכן משמע בספר יראים). אך יש אומרים שאין